

**UCHWAŁA NR XI/80/2024
RADY MIEJSKIEJ W ŁOWICZU**

z dnia 28 listopada 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Łowicza na lata 2025-2027

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572) w związku z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024 r. poz. 177, 742, 743, 858, 1572) **Rada Miejska w Łowiczu uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Łowicza na lata 2025-2027 w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Łowicza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie w dniu 1 stycznia 2025 r.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Łowiczu

Zofia Wielemborek

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XI/80/2024
Rady Miejskiej w Łowiczu
z dnia 28 listopada 2024 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Łowicza na lata 2025 - 2027

Łowicz, 2024 r.

Spis treści

I.	WPROWADZENIE.....	2
II.	PODSTAWY PRAWNE	3
III.	OKREŚLENIE PROBLEMU	4
IV.	DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W ŁOWICZU	7
	1. Demografia	7
	2. Bezrobocie	9
	3. Zasoby mieszkaniowe łowicza	10
	4. Opieka nad dziećmi i młodzieżą	12
	5. Wsparcie rodzin w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie	14
	WSPARCIE RODZIN W MIEJSKIM OŚRODKU POMOCY SPOŁECZNEJ	15
	-Powody korzystania ze wsparcia MOPS.....	16
	- Praca socjalna.....	18
	- Asystent rodziny i inne formy pracy z rodzinami w opiece i wychowaniu dziecka.....	18
V.	- Ingerencja sądu opiekuńczego w rodzinie i piecza zastępcza.....	21
	- Przemoc domowa.....	22
	- Programy wspierające rodziny.....	24
	- Świadczenia dla rodzin w MOPS.....	27
VI.	ANALIZA SWOT	29
VII.	ADRESACI PROGRAMU	32
VIII.	RELIZATORZY PROGRAMU.....	33
IX.	CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU.....	33
X.	GŁÓWNE ZADANIA I DZIAŁANIA PROGRAMU.....	35
XI.	ZAKŁADANE EFEKTY - OCZEKIWANE REZULTATY PROGRAMU	44
XII.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	44
XIII.	KOORDYNACJA, MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU ORAZ TRYB SPRAWOZDAWCZOŚCI	45
XIV.	PODSUMOWANIE	45

I. WPROWADZENIE

Rodzina to podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci i powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie.

Prawa rodziny i prawa dziecka stanowią dobro chronione przez przepisy Konstytucji RP¹, która:

- Przyznaje rodzicom prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami, uznając ograniczenie, pozbawienie praw rodzicielskich za sytuację wyjątkową – może to nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu. Uznaje, iż to „... Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami. Wychowanie to powinno uwzględniać stopień dojrzałości dziecka, a także wolność jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania...” (art. 48).
- Nakłada na Państwo obowiązek uwzględniania w swej polityce społecznej i gospodarczej dobra rodziny. „...Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.(...) Matka przed i po urodzeniu dziecka ma prawo do szczególnej pomocy władz publicznych, której zakres określa ustawa.” (art. 71).
- Zapewnia ochronę praw dziecka - każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. „Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych” (art.72).

Także Konwencja o Prawach Dziecka² w preambule podkreśla szczególne prawa dziecka do pomocy i opieki: „dziecko (...) wymaga szczególnej opieki i troski, w tym właściwej ochrony prawnej, zarówno przed, jak i po urodzeniu”.

Rodzice mają więc prawo do wychowania dziecka i to na nich spoczywa główna odpowiedzialność za dzieci. Państwo zaś powinno szanować odpowiedzialność, prawa i obowiązek rodziców do zapewnienia dziecku, adekwatnie do jego zdolności, możliwości korzystania z przyznanych mu w niniejszej Konwencji praw.(art. 5). Zasada ta jest rozwinięta w art. 18 podkreślającym, że dziecko jest przedmiotem największej troski ze strony obojga rodziców, którzy ponoszą odpowiedzialność za jego wychowanie , mając prawo do korzystania z pomocy państwa. Państwo zaś, będzie podejmowało niezbędne kroki, mające na celu wspomaganie rodziny w wypełnianiu tych funkcji (art. 27).

Prawa dziecka do rozwoju gwarantowane są więc w dwojaki sposób: z jednej strony poprzez nałożony na rodziców obowiązek wychowania dziecka i wypełniania podstawowych funkcji rodziny, z drugiej zaś poprzez zobligowanie państwa do tworzenia efektywnego systemu wspierania rodziny.

II. PODSTAWY PRAWNE

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1997 r., Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).

² Konwencja o Prawach Dziecka (Dz. U. 2000.2.11).

Konstytucja, podkreślając znaczenie dobra rodziny, nie precyzuje konkretnych form i rodzajów jej wsparcia. Te określone są przez ustawy, w tym ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która czyni odpowiedzialnymi za ich realizację zarówno rząd, jak i instytucje samorządowe wszystkich szczebli. Państwo nie powinno jednak wyręczać rodziny w pełnieniu jej funkcji. Polityka prorodzinna państwa kieruje się zasadą pomocniczości, skutecznie wspierając rodziny w dążeniu do poprawy ich sytuacji życiowej i aktywnego udziału rodzin w życiu społecznym. Wspiera również jednostki samorządu terytorialnego w realizacji programów wsparcia rodziny.

„Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Łowicza na lata 2025-2027” to realizowany w cyklach 3-letnich program przygotowany w oparciu o art.176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1429 - opracowanie i realizacja trzyletnich gminnych programów wspierania rodzin należy do zadań własnych gminy). Program wspierania rodziny uchwała rada gminy po rozpoznaniu potrzeb (art. 179 ust.2).

„Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Łowicza na lata 2025 – 2027” znajduje umocowanie prawne, m.in., w takich aktach prawnych, jak:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 1923 ze zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r. poz. 421 ze zm.)
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Tytuł poprzedni: ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie), (tekst jednolity: Dz.U. z 2024 r. poz. 424)
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 338 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz.U.2023.0.2151.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 0.1939 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity: Dz.U. z 2024 r. poz. 1491),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity: (Dz. U. z 2024 r. poz. 323 ze zm.)
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 670 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 421 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 246 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 750.),
- uchwała nr 149 Rady Ministrów z dnia 01 stycznia 2024 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 – 2028
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 2424),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r., poz. 2241 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz.917

- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 2809 z późn. zm.),
- ustawa z dn. 12 marca 2022r.o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2024r. poz. 167 ze zm.)

Poza wyżej wymienionymi aktami prawnymi, „Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Łowicza na lata 2025 – 2027” jest spójny z :

- Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miasta Łowicz na lata 2021-2025;
- „Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych do 2026 r. dla Gminy Miasto Łowicz”;
Wizja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do 2026 roku dla Gminy Miasto Łowicz to:
ŁOWICZ JEST MIASTEM OTWARTYM, SPRZYJAJĄCYM MIESZKAŃCOM, W KTÓRYM SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ ZAPEWNIĄ POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA I STABILNOŚCI.
Misja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do 2026 roku dla Gminy Miasto Łowicz to:
PODNIESIENIE POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY MIASTO ŁOWICZ
POPRAZ PRZEZWYCIĘŻANIE I ELIMINOWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM SYTUACJI RODZIN.
- „ Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej Województwa Łódzkiego 2030”.
- Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Realizuje on w ten sposób cel strategiczny jakim jest rozwijanie zintegrowanego systemu działań wspierających łowickie rodziny oraz ograniczanie i zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży.

III.OKREŚLENIE PROBLEMU

Rodzina jest najstarszą grupą społeczną i występuje we wszystkich etapach rozwoju społeczeństwa i we wszystkich formacjach. Jest ona naturalnym i niezastąpionym elementem struktury społecznej, jest nazywana podstawową komórką społeczną. Jej szczególna rola polega na tym ,iż rodzina jest środowiskiem narodzin i rozwoju człowieka. Rodzina jest w takim przypadku zjawiskiem nieprzemijającym, chociaż podlega ewolucji. W rodzinie zarówno dziecko, jak i osoba dorosła zaspokajają swoje podstawowe potrzeby. Rodzina, w literaturze przedmiotu, rozpatrywana jest, jako:

- środowisko interakcji społecznych oraz szczególnych więzi, opartych na jedności krwi i związkach emocjonalnych,
- środowisko socjalizacji,
- a także środowisko wychowawcze³.

Środowisko to w sposób bezpośredni i pośredni oddziałuje na wszystkie sfery życia człowieka. Oddziaływanie rodziny nie tylko zaczyna się najwcześniej, ale i trwa najdłużej. Rodzina jest miejscem zaspokajania potrzeb takich jak potrzeba miłości, poczucie bezpieczeństwa i bliskości, przynależności i szacunku, godności, wzoru. Poprzez zamierzone oddziaływanie opiekuńcze i wychowawcze, a także przez niezamierzony wpływ, wynikający z wzajemnych stosunków uczuciowych i interakcji między członkami

³ Maciaszkowa J., *Z teorii i praktyki pedagogiki opiekuńczej*, WSiP, Warszawa 1991, s. 49.

rodziny oraz wzory osobowe rodziców, przyczynia się ona do fizycznego, psychicznego i społecznego kształtowania dziecka. W niej to właśnie dziecko zdobywa pierwsze doświadczenia, doznaje pierwszych odczuć emocjonalnych, przyswajają sobie obowiązujące normy i zasady współżycia, wzory zachowań i obyczaje kulturowe społeczeństwa a także utożsamia się ze swoim najbliższym otoczeniem, szukając w nim miejsca dla siebie. Tak więc prawidłowo funkcjonująca rodzina ma ogromny wpływ na jednostkę ale również i na kondycję całego społeczeństwa.

Dynamiczne zmiany życia politycznego, gospodarczego, społecznego, kulturowo- obyczajowego odbijają się, często niekorzystnie, na kondycji rodziny, jej strukturze, spójności, wypełnianych przez nią funkcjach opiekuńczo- wychowawczych .

Każda rodzina spotyka się z problemami, jakie niesie ze sobą codzienność. Istnieją rodziny, które potrafią własnymi staraniami wypełniać swoje funkcje i wynikające z nich zadania, ale są także takie, które nie radzą sobie z rozwiązywaniem życiowych problemów. Pierwsze z nich określamy mianem funkcjonalnych, wydolnych, natomiast drugie – dysfunkcyjnych. Rodzina dysfunkcyjna ma problemy z zaspokajaniem często nawet tych podstawowych potrzeb i dążeń członków rodziny, a także z realizowaniem przez nich planów życiowych i aspiracji. (Badacze wyraźnie odróżniają rodzinę dysfunkcyjną od rodziny patologicznej, wyjaśniając, że rodzina patologiczna jest skrajną postacią jej dysfunkcyjności. Przejawem patologii jest brak zgodności funkcjonowania rodziny z przyjętymi w społeczeństwie wzorami zachowań, a także ich destruktywność oceniana według skali potępienia społecznego.)

Rodzina dysfunkcyjna to bardzo często:

- rodzina z problemem bezrobocia- utrata pracy negatywnie wpływa na realizację materialno-ekonomicznej funkcji rodziny, niesie ze sobą biedę i ubóstwo oraz poczucie niepewności i zagrożenia wszystkich członków rodziny, a także zmianę planów życiowych i aspiracji dzieci oraz młodzieży;
- rodzina z problemem przemocy;
- rodzina z problemem alkoholowym, w której rodzic lub rodzice są uzależnieni od alkoholu i innych środków toksycznych
- rodzina z problemem niepełnosprawności lub/i z przewlekłą chorobą
- rodzina z problemem uzależnienia od multimediiów. Dynamiczny rozwój mediów elektronicznych w znacznym stopniu wpływa na funkcjonowanie środowiska rodzinnego. Zadomowiły się one w rodzinie do tego stopnia, że niekiedy wręcz zastępują rodziców w wypełnianiu przez nich funkcji rodziny, a w szczególności chodzi tu o funkcję socjalizacyjną i wychowawczą. Konsekwencją takiego stanu rzeczy są zagrożenia dla prawidłowego rozwoju fizycznego dziecka oraz jego sfery poznawczej.

Współwystępowanie niekorzystnych czynników może spowodować sytuacje, w których pewne rodziny w praktyce nie mają w ogóle lub też mają bardzo ograniczony dostęp do różnych obszarów życia społecznego, w tym zdrowia, edukacji, kultury, transportu czy mieszkalnictwa i w rezultacie funkcjonują niejako na marginesie społeczeństwa.

W powyższym kontekście, ważnym działaniem było uchwalenie Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 09 czerwca 2011r., która weszła w życie 1 stycznia 2012 r. Wprowadziła ona istotne zmiany w systemie opieki nad dzieckiem i rodziną i wyraźnie podzieliła kompetencje między samorząd gminny i powiatowy w zakresie:

- pracy z rodziną - co należy do zadań własnych gmin
- pomocy w opiece i wychowaniu dziecka i organizacji pieczy zastępczej – co należy do zadań własnych powiatu.

Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 09 czerwca 2011 r, wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji⁴. Obowiązek ten, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Wsparcie to powinno być udzielone niezwłocznie i mieć charakter profilaktyczny. Realizowane jest ono na zasadach współdziałania z partnerami środowiska lokalnego, w szczególności we współpracy z sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi⁵. Dzięki wspólnie podejmowanym działaniom tworzone są odpowiednie warunki i możliwości dla wszechstronnej i skutecznej pomocy rodzinie.

Rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych może uzyskać wsparcie polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Praca z rodziną odbywa się także poprzez przydzielenie tam, gdzie jest to wskazane, asystenta rodziny. Ponadto w celu wspierania rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego.

Praca z rodziną może być prowadzona również w formie:

- konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- terapii i mediacji;
- usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji (grup wsparcia, grup samopomocowych)⁶.

Wspieranie rodziny prowadzone jest za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego

W kontekście powyższego, wychodząc naprzeciw potrzebom lokalnej społeczności miasta Łowicza, w tym problemom związanym z prawidłowym wypełnianiem funkcji opiekuńczo- wychowawczej przez rodziny opracowany został na kolejne lata 2025 – 2027 Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Łowicza. Stanowi on naturalną kontynuację działań podejmowanych w ramach „Miejskiego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Łowicza na lata 2022 – 2024”, którego głównym celem było: Wsparcie rodzin z terenu Gminy Miejskiej Łowicz, przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, co w efekcie miało doprowadzić do przywrócenia zdolności właściwego funkcjonowania rodzin i zapewnić prawidłowy rozwój

⁴ Art. 2. ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.)

⁵ Art. 3. ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tamże.

⁶ Art. 10. ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tamże.

wzrastających w nich dzieci, a także utrzymać dzieci w ich naturalnym środowisku bądź umożliwić ich powrót do rodzin.

Na potrzeby właściwego zaplanowania podejmowanych na lata 2025 – 2027 działań, niezbędnym jest przeanalizowanie sytuacji rodzin zamieszkujących w Łowiczu, ze zwróceniem szczególnej uwagi na wybrane zagadnienia demograficzno-społeczne, rzutujące na występowanie problemów społecznych w środowisku lokalnym.

IV. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W ŁOWICZU

Gminny Program Wspierania Rodziny powinien odpowiadać na realne problemy, występujące lub zagrażające lokalnej społeczności, szczególnie w obszarze prawidłowego funkcjonowania rodziny. Koniecznym jest więc przedstawienie aktualnej sytuacji rodzin zamieszkujących w Łowiczu – sytuacji demograficznej i wybranych zagadnień społecznych.

1. Demografia

Łowicz jest niewielkim miastem z liczbą mieszkańców wynoszącą 25 863. (Z informacji podanych przez Urząd Miejski w Łowiczu, na dzień 29.12.2023 r.)

Największą liczbę ludności w mieście zanotowano w roku 1997 (31 833) natomiast od 1998 roku **liczba mieszkańców miasta sukcesywnie maleje** (31 750). W latach 2002-2023 liczba mieszkańców zmalała o 15,0%. Łowicz nie jest jedynym miastem, w którym odnotowuje się spadek liczby ludności. Podobną sytuację można zaobserwować w sąsiednich miastach regionu.

Średni wiek mieszkańców Łowicza wynosi 44,0 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa łódzkiego oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Ogólna liczba ludności i liczba ludności z podziałem na grupy wiekowe w latach 2021–2023 kształtowała się następująco (stan na koniec grudnia danego roku).

Liczba ludności w Łowiczu w latach 2021 - 2023

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba ludności ogółem	27 687	26 393	25 863
Liczba kobiet	14 642	14 059	13 851
Liczba mężczyzn	13 045	12 334	12 012

Źródło: na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Łowiczu

Na ogólną liczbę ludności Łowicza wpływ ma liczba urodzeń i zgonów i ciągle wyraźny, wysoki, ujemny przyrost naturalny.

Dane liczbowe, obrazujące ruch naturalny mieszkańców Łowicza w latach 2021 – 2023, zawarto w poniższej tabeli.

Ruch naturalny mieszkańców Łowicza w latach 2021 - 2023

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Urodzenia żywe			
Ogółem	194	199	172
Zgony			
Ogółem	437	385	288

Przyrost naturalny			
Ogółem	- 243	- 186	-116

Źródło: (Źródło: GUS, 31.XII.2023 <https://www.polskawliczbach.pl/Lowicz>, GUS Bank Danych)

Również na zwrócenie uwagi zasługuje ruch migracyjny ludności w Łowiczu. W latach 2021 – 2023 saldo migracji było ujemne, co oznacza, iż więcej osób wyprowadziło się z miasta niż się do niego wprowadziło. Widoczna jest jednak nieznaczna tendencja wzrostowa.

Tabela 5. Migracje ludności Łowicza w latach 2021 - 2023

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Zameldowania ogółem	133	120	117
Wymeldowania ogółem	340	309	305
Saldo migracji	- 207	- 189	-188

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Banku Danych Lokalnych (<http://bdl.stat.gov.pl>))

Obraz społeczeństwa Łowicza w podziale na grupy wiekowe przedstawia się następująco:

Biologiczne grupy wieku w Łowiczu

Ludność w wieku 0-14 lat.....	14%
Kobiety (w wieku 0-14 lat)	12,9%
Mężczyźni (w wieku 0-14 lat)	15,2%
Ludność w wieku 15-64 lat.....	63,3%
Kobiety (w wieku 15-64 lat)	60,6%
Mężczyźni (w wieku 15-64 lat)	66,4%
Ludność w wieku 65 lat i więcej.....	22,7%
Kobiety (w wieku 65 lat i więcej)	26,6%
Mężczyźni (w wieku 65 lat i więcej)	18,4%

Biologiczne grupy wieku - Łowicz, 2023(Źródło: GUS 31.XII.2023) <https://www.polskawliczbach.pl/Lowicz>

Wyraźnie widoczne jest , że najliczniejszą grupę mieszkańców stanowią osoby wchodzące w dorosłe życie i dorośli (15+ ,86%). Część z nich jednak (osoby w wieku szkolnym , 18-25 lat) wyjedzie z miasta do dużych ośrodków szkolnych i akademickich, inne (osoby w wieku 25-35 lat) wyemigrują z powodów zarobkowych. Łowicz staje się więc miastem osób starszych.

Produkcyjne grupy wieku

16,7% (4 440 osób) w wieku przedprodukcyjnym (<18 lat) :	w tym :5,4% - 2 180 –Kobiety, 18,2% - 2 260 -Mężczyźni
56,3% (14 974 osób)w wieku produkcyjnym :	w tym : 50,1% - 7102, Kobiety (18-59 lat) 63,4% - 7 872, Mężczyźni (18-64 lata)
27,0% (7 168)w wieku poprodukcyjnym :	w tym : 34,5% - 4886, Kobiety (59+ lat) 18,4% - 2282, Mężczyźni (64+ lata)

Produkcyjne grupy wieku (Źródło: GUS, 31.XII.2023) <https://www.polskawliczbach.pl/Lowicz>

W rozpatrywanym przedziale czasowym, tj. w latach 2021 – 2023, według zdolności do pracy, dało się zauważyć nieznacznie rosnący odsetek mieszkańców Łowicza w wieku produkcyjnym, zaś zmalał odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym. Na tym samym poziomie utrzymał się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym. W strukturze ludności według wieku, wystąpiła przewaga mężczyzn nad kobietami w wieku produkcyjnym i wyraźny wzrost liczby kobiet w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby mężczyzn w tym przedziale wiekowym.

Ludność miasta Łowicza według ekonomicznych grup wieku i płci w latach 2021 - 2023

Wyszczególnienie	2021			2023		
	ogółem (os.)	kobiety (os.)	mężczyźni (os.)	ogółem (os.)	kobiety (os.)	mężczyźni (os.)
w wieku przedprodukcyjnym	4 515	2 187	2 328	4 440	2 180	2 260
w wieku produkcyjnym	14 116	7 189	6 927	14 974	7 102	7 872
w wieku poprodukcyjnym	8 028	4 885	3 143	7 168	4 886	2 282

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Banku Danych Lokalnych (<http://bdl.stat.gov.pl>))

2. Bezrobocie

Na koniec grudnia 2023 r. liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łowiczu wynosiła 1217 osób. W porównaniu do końca roku 2022 nastąpił spadek o 142 osoby. Stopa bezrobocia w powiecie łowickim na koniec 2023 r. wynosiła 4,6 % (przy 5,4 % w województwie łódzkim oraz 5,1 % w kraju).

Na dzień 31 grudnia 2023 r. w Urzędzie zarejestrowanych było 151 osób bezrobotnych z prawem do zasiłku. W porównaniu do 31 grudnia 2022 r. nastąpił spadek o 38 osób w grupie pobierających zasiłki. Udział osób bezrobotnych z prawem do zasiłku stanowi 12,41 % w ogólnej liczbie bezrobotnych.

W ogólnej liczbie bezrobotnych w Łowiczu większy odsetek, w poszczególnych latach w okresie od 2021 roku do 2023 roku stanowili mężczyźni.

Liczba osób bezrobotnych w mieście Łowicz, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łowiczu w latach 2021 - 2023

Wyszczególnienie	2021		2022		2023	
	Liczba osób	Z prawem do zasiłku	Liczba osób	Z prawem do zasiłku	Liczba osób	Z prawem do zasiłku
Bezrobotni ogółem, w tym:	1449	163	1359	189	1217	151
Kobiety	699	--	641	--	570	--
Mężczyźni	750	--	718	--	647	--

Struktura bezrobotnych wg wieku w latach 2020-2023

Rozpatrując bezrobotnych według kryterium wieku zauważymy, że największą grupę stanowią osoby w wieku 35-44 lata (24,1 % wszystkich bezrobotnych) oraz w wieku 45-52 lata (22,4 % ogółu bezrobotnych). Wśród bezrobotnych osoby młode w wieku od 18 lat do 34 roku życia i stanowią 33,9 % ogółu zarejestrowanych

Lp.	Wiek	2021	%	2022	%	2023	%
1.	18-24	188	12,9	159	11,7	164	13,5
2.	25-34	320	22,1	302	22,2	248	20,4
3.	35-44	329	22,7	338	24,9	293	24,1
4.	45-54	391	20,1	284	20,9	273	22,4
5.	55-59	201	13,9	170	12,5	139	11,4
6.	60 i więcej	120	8,3	106	7,8	100	8,2

3. Zasoby mieszkaniowe Łowicza

Posiadanie mieszkania w znacznym stopniu wpływa na jakość życia ludności, determinuje wiele podejmowanych decyzji, np. o miejscu zamieszkania i pracy, założeniu rodziny, posiadaniu potomstwa, podejmowanej aktywności.

Zgodnie z art. 75 ust. 1 Konstytucji RP:

„Władze publiczne prowadzą politykę sprzyjającą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych obywateli, w szczególności przeciwdziałają bezdomności, wspierają rozwój budownictwa socjalnego oraz popierają działania obywateli zmierzające do uzyskania własnego mieszkania.”

W Łowiczu zarządzanie mieszkaniowym zasobem gminy i innymi nieruchomościami należy do Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej. ZGM jest jednostką organizacyjną Gminy Miasto Łowicz, nieposiadającą osobowości prawnej, działającą w formie jednostki budżetowej. Zasoby mieszkaniowe Gminy Miasta Łowicza, administrowane przez Zakład, na dzień 31.12.2023r. stanowią:

– 520 lokali stanowiących własność Gminy Miasta Łowicza, o pow. uż. 20 824,95 m², (w tym 5 lokali pełniących funkcję pomieszczeń tymczasowych o pow. uż. 181,92 m²),

– 1 pomieszczenie tymczasowe przy ul. Zduńskiej 27/11 o pow. uż. 17,71 m².

- 255 lokali stanowiących własność Gminy Miasta Łowicza, położonych w 16-tu Wspólnotach Mieszkaniowych, które powierzyły funkcję zarządzania Zakładowi Gospodarki Mieszkaniowej w Łowiczu, o pow. uż. 10 596,93 m²,
- 43 lokale stanowiące własność Gminy Miasta Łowicza, położonych w 4-ch Wspólnotach Mieszkaniowych zarządzanych przez osoby fizyczne (Kostka 1, Kostka 15, Kostka 16, Bawełniana 4), o pow. uż. 2 058,70 m²,
- 91 lokali w tzw. administracji zleconej (własność prywatna), o pow. uż. 3 338,25 m².

Ogółem w administracji Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Łowiczu na dzień 31.12.2023 r. w dobrym stanie technicznym znajduje się 910 lokali o ogólnej powierzchni użytkowej 36 836,54 m², stanowiących zasób Gminy Miasto Łowicz, w których znajduje się 7 pomieszczeń tymczasowych o pow. uż. 193,86 m². Ponadto w zasobach ZGM znajduje się 65 wolnych lokali w złym stanie technicznym o łącznej pow. 2 424,10 m², które nie zostały wliczone do ogólnej liczby lokali i ich powierzchni.

Łączny zasób mieszkaniowy Gminy Miasto Łowicz administrowany/zarządzany przez Zakład Gospodarki Mieszkaniowej, to 975 lokali o ogólnej powierzchni użytkowej 39 260,64 m².

Mieszkanie komunalne stanowi własność gminy. Użytkownik jest jego najemcą. W ramach zasobów mieszkaniowych gminy wydzielana jest pula lokali mieszkalnych oraz pomieszczeń tymczasowych. Część lokali mieszkalnych użytkowana jest w oparciu o najem socjalny lokalu. Umową najmu socjalnego jest umowa najmu lokalu nadającego się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny, którego powierzchnia pokoi przypadająca na członka gospodarstwa domowego najemcy nie może być mniejsza niż 5 m², a w przypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego 10m², przy czym lokal ten może być o obniżonym standardzie.

Umowę najmu tymczasowego pomieszczenia zawiera się natomiast z osobą, wobec której wszczęto egzekucję na podstawie tytułu wykonawczego, w którym orzeczono obowiązek opróżnienia lokalu służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych, bez prawa do najmu socjalnego lokalu lub lokalu zamiennego. Umowę najmu tymczasowego pomieszczenia zawiera się na czas oznaczony, nie krótszy niż miesiąc i nie dłuższy niż 6 miesięcy.

Mieszkania najmu socjalnego mają służyć zaspokajaniu potrzeb ludzi w trudnych sytuacjach życiowych.

W latach 2021 – 2023, każdego kolejnego roku, sukcesywnie malała w Łowiczu liczba komunalnych zasobów mieszkaniowych. Część mieszkań została przejęta przez prawowitych właścicieli kamienic – osoby prywatne, a część została wycofana z użytkowania z uwagi na ich zły stan techniczny.

Nadal duża jest liczba rodzin oczekujących na przydział mieszkania z zasobów miejskich.

Komunalne zasoby mieszkaniowe Gminy Miasto Łowicz w latach 2021 - 2023

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy ogółem	941	916	910
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	73	56	59
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	6	69	40
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	1	5	1

Źródło: dane Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Łowiczu

4. Opieka nad dziećmi i młodzieżą

Na infrastrukturę społeczną, niezwykle istotną dla właściwego funkcjonowania rodzin w Łowiczu, składają się, m.in.: instytucje opieki nad dziećmi do lat 3, przedszkola, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe. Znajdują się w nich zarówno placówki publiczne jak i niepubliczne

Z danych Raportu o Stanie Miasta Łowicza z rok 2023 wynika, że na terenie Miasta Łowicza funkcjonuje siedem przedszkoli publicznych, dwa przedszkola niepubliczne, żłobek miejski i dwa żłobki niepubliczne.

Liczebność populacji dzieci w wieku przedszkolnym:

Rok Szkolny	Populacja dzieci w wieku przedszkolnym	Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym		łącznie	%
		Przedszkola publiczne	Przedszkola niepubliczne		
2020/2021	1161	930	172	1102	94,9%
2021/2022	1171	935	196	1131	96,6%
2022/2023	1144	930	187	1117	97.6 %
2023/2024	1125	930	188	1118	99,4 %

Źródło: Zakład Ekonomiczno-Administracyjny w Łowiczu

Wzrost świadomości rodziców dotyczącej wczesnej edukacji przedszkolnej (dzieci 2,5 – 3 letnie) powoduje duże zainteresowanie placówkami przedszkolnymi. Od lat występuje w Łowiczu bardzo wysoki procent dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. W roku szkolnym 2023/2024 do 39 oddziałów w przedszkolach publicznych, w tym 8 oddziałów integracyjnych, uczęszcza 936 dzieci, w tym 39 dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego oraz 27 dzieci posiadających opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju. Zgodnie z informacją miesięczną o liczbie dzieci uczęszczających do przedszkoli niepublicznych we wrześniu 2023r. liczba ta wynosi 188 dzieci.

W Łowiczu dzieci i młodzież mają możliwość edukacji w szkołach różnego typu. W strukturze systemu oświaty w Łowiczu działa 6 szkół podstawowych (dla 5 organem prowadzącym jest Gmina Miasto Łowicz, dla 1 - Zakon Ojców Pijarów) oraz szkoły ponadpodstawowe (I i II liceum ogólnokształcące, liceum ogólnokształcące prowadzone przez oo. Pijarów, Zespół Szkół Technicznych, Zespoły Szkół Ponadpodstawowych Nr 1, 2, 3), Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy). Zespoły Szkół oferują naukę w technikach, liceach i szkołach branżowych I i II stopnia.

Liczba uczniów i liczba oddziałów w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2023/2024 w porównaniu do roku szkolnego 2022/2023 i 2021/2022

Rok Szkolny	Liczba uczniów/ w tym liczba uczniów/uchodźców z Ukrainy	Liczba oddziałów	Średnia liczba uczniów w oddziale
2023/2024	1912/81	93	20,56
2022/2023	1985/82	97	20,46
2021/2022	2084/124	102	20,43

Źródło: Zakład Ekonomiczno-Administracyjny w Łowiczu

Liczba uczniów w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2023/2024 w stosunku do roku 2022/2023 spadła o 73 osoby; spadła także liczba oddziałów o 4. Liczba uczniów na oddział utrzymuje się na poziomie średnio ponad 20 osób w klasie. Co roku spada liczba uczniów w szkołach podstawowych. W roku 2022/2023 w stosunku do roku 2021/2022 spadła o 99 uczniów.

Zmniejszająca się liczba uczniów szkół podstawowych przekłada się na zmniejszającą się, z roku na rok, liczbę uczniów szkół średnich na terenie miasta Łowicza.

W szkołach i przedszkolach zapewnia się dzieciom pomoc i opiekę pedagogiczno- psychologiczną. Od 1 września 2022 r. szkoły mają obowiązek zatrudniania nauczycieli specjalistów (psychologa, pedagoga specjalnego, nauczycieli wspomagających i innych) . Pomoc ta realizowana jest zgodnie ze wskazaniami Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej określonymi w orzeczeniach i opiniach wydawanych dla uczniów lub według rozpoznawanych przez szkoły potrzeb.

Szkoły prowadzą zajęcia indywidualne, zajęcia wyrównawczo- kompensacyjne, podejmują działania korekcyjne i socjoterapeutyczne. Placówki oświatowe wyposażone są w nowoczesny sprzęt audiowizualny, komputerowy, zapewniają dostęp do biblioteki, sali gimnastycznej, boiska szkolnego, świetlicy. Korzystają także z obiektów sportowo- rekreacyjnych miasta- basen, hale sportowe OSiR. We wszystkich szkołach podstawowych prowadzone jest dożywianie uczniów.

Na terenie Łowicza działają dwie placówki wsparcia dziennego dzieci i młodzieży:

- świetlica Integracyjna „Słonko” ,prowadzona przez Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Łowickiej

-świetlica socjoterapeutyczna prowadzona przez Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie W ramach działalności placówki oferują dzieciom i młodzieży znajdującą opiekę, gry i zabawy rozwijające ich zainteresowania, a także możliwość otrzymania posiłku, odrobienia lekcji oraz propozycje wycieczek i wyjazdów wakacyjnych.

5. Wsparcie rodzin w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie

W związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie niezwykle istotne jest dalsze wsparcie rodzin uchodźców przebywających w Łowiczu. Pomoc tę reguluje ustawa z 12 marca 2022r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego państwa. Wiele organizacji, zarówno rządowych, jak i pozarządowych, angażuje się w pomoc osobom, które musiały opuścić swoje domy. Oto kilka kluczowych aspektów wsparcia dla uchodźców z Ukrainy:

1. **Pomoc Humanitarna:** Organizacje takie jak Czerwony Krzyż, UNICEF i inne fundacje oferują jedzenie, odzież, środki higieniczne oraz schronienie dla uchodźców.
2. **Wsparcie Psychologiczne:** Uchodźcy często doświadczają traumy związanej z wojną oraz utratą bliskich. Wsparcie psychologiczne, terapie grupowe oraz wsparcie emocjonalne są niezbędne.
3. **Edukacja dla Dzieci:** Wzmożona potrzeba edukacji dzieci uchodźców. Programy integracyjne w szkołach, kursy językowe i zajęcia pozalekcyjne pomagają w adaptacji.
4. **Wsparcie Prawne:** Uchodźcy potrzebują informacji na temat swoich praw, procedur ubiegania się o azyl oraz legalizacji pobytu, co jest kluczowe w nowym kraju.
5. **Integracja Społeczna:** Organizowanie wydarzeń kulturalnych, warsztatów oraz grup wsparcia pomagających w nawiązywaniu kontaktów między uchodźcami a społecznością lokalną.
6. **Darowizny i Wolontariat:** Wiele osób oraz organizacji angażuje się w działania mające na celu zbieranie funduszy, odzieży, artykułów spożywczych czy innych potrzebnych rzeczy.
7. **Wsparcie Pracodawców:** Firmy mogą wspierać uchodźców poprzez oferowanie miejsc pracy, co jest kluczowe dla ich samodzielności i integracji.

W obliczu kryzysów humanitarnych ważne jest, aby społeczności, rządy i organizacje międzynarodowe współpracowały na rzecz bezpieczeństwa i dobrobytu osób dotkniętych konfliktem. Także w Łowiczu obywatele Ukrainy mogą korzystać ze wsparcia i pomocy w:

- ☐ zakresie doradztwa zawodowego, znalezieniu pracy i odbyciu kursów zawodowych
- ☐ znalezieniu i wyposażeniu mieszkania do wynajęcia
- ☐ prowadzeniu gospodarstwa domowego- zakupy, wyżywienie
- ☐ realizacji spraw urzędowych
- ☐ uzyskaniu dostępu do wsparcia specjalistycznego(psycholog, psychiatra, terapeuta).

Wśród proponowanych uchodźcom form wsparcia znajdują się także zasiłki rodzinne, opiekuńcze, zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, świadczenie 800+ i dofinansowanie żłobkowe. Dzieci ukraińskie uczęszczają do szkół, rodziny korzystają ze świadczeń medycznych.

Pracownicy MOPS i innych instytucji miejskich pomagają obywatelom Ukrainy przybyłym do Łowicza aktywnie włączać się we wszystkie akcje, które mają na celu choćby w minimalnym stopniu zapewnić uchodźcom tymczasowy dom. Pomoc dla uchodźców świadczona jest także w ramach Centrum Migrantów i Uchodźców działającym przy Caritas Diecezji Łowickiej.

V. WSPARCIE RODZIN W MIEJSKIM OŚRODKU POMOCY SPOŁECZNEJ

Pomoc społeczna należy do zadań jednostek samorządu terytorialnego. Według ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, przy wykorzystaniu własnych uprawnień, zasobów i możliwości. Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych;
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizmu i narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Obowiązek zapewnienia właściwej realizacji zadań pomocy społecznej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego, a także na organach administracji rządowej. Ważnym elementem tego systemu jest także współpraca z różnymi sektorami, takimi jak zdrowie, edukacja czy zatrudnienie w celu kompleksowego wsparcia osób potrzebujących.

Pomoc społeczna to zorganizowany system wsparcia, którego celem jest poprawa warunków życia osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Działa na zasadzie udzielania pomocy finansowej, materialnej oraz różnorodnych usług społecznych.

Główne aspekty pomocy społecznej to:

1. **Wsparcie finansowe:** Udzielanie zasiłków i świadczeń, które mają na celu zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, takich jak żywność, odzież, mieszkanie czy opieka zdrowotna.
2. **Pomoc materialna:** Obejmuje dotacje na zakup niezbędnych rzeczy, takich jak meble, sprzęt AGD, a także żywność w formie darów.
3. **Praca socjalna, usługi doradcze i rehabilitacyjne:** Pomoc w zakresie doradztwa zawodowego, psychologicznego oraz rehabilitacyjnego. Celem jest wspieranie osób w powrocie do samodzielności i aktywności społecznej.
4. **Wsparcie w trudnych sytuacjach:** Pomoc dla osób znajdujących się w kryzysach, takich jak bezdomność, ubóstwo, przemoc w rodzinie czy choroby.
5. **Działania profilaktyczne:** Programy mające na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz wsparcie osób w problemach związanych z zatrudnieniem, edukacją czy uzależnieniami.

6. **Rozwijanie nowych form pomocy** społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Przy diagnozie trudnej sytuacji życiowej podopiecznych brane są także pod uwagę kryteria dochodowe określone w ustawie. Od 1 stycznia 2025 roku wzrosną kryteria dochodowe w pomocy społecznej. **Rząd ustalił, aby dla osoby samotnie gospodarującej kryterium wynosiło 1010 zł, (oznacza to wzrost o 234 zł) a dla osoby w rodzinie – 823 zł (wzrost o 223zł).** Zmiana kwot kryteriów dochodowych wpłynie także na podwyższenie kwot świadczeń pieniężnych, które związane są z ustawą o pomocy społecznej.

Powody korzystania ze wsparcia MOPS

Poniżej, w sposób tabelaryczny zaprezentowano dane dotyczące rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w Łowiczu w latach 2021 – 2023 ze względu na przyczyny udzielenia wsparcia przez MOPS.

Klienci świadczeń pomocy społecznej to osoby, które z różnych powodów znajdują się w trudnej sytuacji życiowej. W tym do najczęstszych z nich należą:

1. **Problemy materialne** – ubóstwo, sytuacje kryzysowe i zdarzenia losowe
2. **Problemy zdrowotne** – długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność
3. **Problemy rodzinne** – związane z przemocą domową, uzależnieniami, czy trudnościami w prowadzeniu gospodarstwa domowego.
4. **Wsparcie dla seniorów** – potrzeba wsparcia w codziennych czynnościach, opieki środowiskowej czy wsparcia psychospołecznego.
5. **Bezrobocie**
6. **Bezdomność** – i związana z nią potrzeba znalezienia schronienia, a także wsparcia w reintegracji społecznej i zawodowej.
7. **Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych** – konieczność wsparcia dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, pomocy w nauce oraz organizacji czasu wolnego.

Najczęstszym powodem korzystania przez rodziny z pomocy społecznej w omawianym okresie jest długotrwała lub ciężka choroba i niepełnosprawność. Brak środków finansowych na pokrycie kosztów leczenia czy zakup leków coraz częściej stają się główną potrzebą zwrócenia się mieszkańców miasta o pomoc materialną, socjalną, doradztwo specjalistyczne i pomoc w organizacji leczenia.

Kolejnym istotnym powodem korzystania z pomocy OPS-u jest ubóstwo czyli stan, w którym jednostka lub grupa ludzi żyje poniżej określonego poziomu podstawowych potrzeb materialnych i społecznych. Kryzysy ekonomiczne, polityczne czy środowiskowe często prowadzą do braku dostępu do żywności, schronienia, edukacji, opieki zdrowotnej i innych zasobów, które są niezbędne do godnego życia. Dotyczy to zarówno ubóstwa absolutnego, które odnosi się do sytuacji, w której jednostka nie ma wystarczających środków do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, oraz ubóstwa relatywnego, które oznacza sytuację, w której dany poziom dochodów jest niższy niż średnia w danej społeczności, co prowadzi do marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Ciągle istotnym powodem trudnej sytuacji życiowej rodzin w Łowiczu jest bezrobocie. Może ono prowadzić do marginalizacji społecznej, depresji, a nawet wykluczenia, obniża poziom życia, zmniejsza popyt na towary i usługi oraz generuje koszty dla systemu zabezpieczeń społecznych. Bezrobocie wpływa też na poczucie wartości, motywację i stan zdrowia psychicznego bezrobotnych.

Innym powodem trudnej sytuacji życiowej rodzin mieszkających na terenie Łowicza jest bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, a co się z tym bardzo często wiąże, jak wynika z obserwacji poczynionych przez pracowników socjalnych MOPS w Łowiczu – nieumiejętność

prowadzenia gospodarstwa domowego, szczególnie zauważalne wśród rodzin niepełnych i wielodzietnych. Ponadto, jak wynika z wywiadów środowiskowych, permanentne trudności finansowe sprawiają, iż w rodzinach tych panuje przekonanie o braku możliwości zmiany swojej sytuacji życiowej.

**Zakres objęcia rodzin pomocą społeczną w Łowiczu w latach 2021 – 2023,
w oparciu o kryterium dysfunkcyjne**

Powód trudnej sytuacji życiowej	2021		2022		2023	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1. Bezrobocie	256	580	221	501	207	442
2. Długotrwała lub ciężka choroba	347	560	250	414	320	498
3. Niepełnosprawność	186	313	157	262	188	312
4. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	121	406	115	386	146	451
5. Alkoholizm	53	74	38	64	46	67
6. Bezdomność	44	45	45	45	45	47
7. Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	10	12	8	10	1	3
8. Przemoc w rodzinie	2	10	2	11	4	19
9. Zdarzenie losowe	7	18	0	0	3	8
10. Sytuacja kryzysowa	3	3	0	0	6	12
11. Potrzeba ochrony macierzyństwa	16	74	10	52	16	80
12. Ubóstwo	313	576	307	559	304	589
13. Narkomania	5	14	5	5	5	10

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowiczu – na podstawie sprawozdań z działalności za rok: 2021, 2022, 2023

W poddanym analizie okresie, tj. w latach 2021 – 2023, ogólna liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej utrzymywała się na tym samym poziomie. Wyjątkiem jest rok 2022 – zwiększona liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w tym okresie związana jest z napływem obywateli Ukrainy do Łowicza.

**Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną
oraz ich procentowy udział w ogólnej liczbie mieszkańców w Łowiczu w latach 2021 - 2023**

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% w liczbie mieszkańców
2021	846	1636	6,13%
2022	1100	1978	7,57%
2023	874	1603	6,19%

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowiczu – na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2021,2022,2023

Praca socjalna

Praca socjalna należy do zadań o charakterze obligatoryjnym, stanowi jedno z głównych zadań pomocy społecznej i jest świadczeniem niepieniężnym. To dziedzina, która koncentruje się na wspieraniu osób, rodzin i społeczności w trudnych sytuacjach życiowych. Pracownicy socjalni dążą do poprawy jakości życia swoich klientów poprzez pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych, emocjonalnych i ekonomicznych.

Prowadzona jest ona poprzez poradnictwo psychologiczne, rodzinne, prawne, pedagogiczne, interwencję oraz pomoc w realizowaniu spraw urzędowych. W 2023 r. MOPS zatrudnionych było 15 pracowników socjalnych terenowych. Do zadań pracownika socjalnego należy m.in. prowadzenie wywiadów środowiskowych w celu szczegółowego rozeznania sytuacji rodziny- diagnozy, opracowywanie programów wsparcia, udzielanie informacji i poradnictwa. Pracownicy socjalni w swojej pracy współpracują z innymi instytucjami, takimi jak szkoły, szpitale, poradnie specjalistyczne, sądy, urzędy pracy czy policja oraz organizacjami społecznymi, fundacjami, stowarzyszeniami.

Wymiar pracy socjalnej przedstawiają dane zamieszczone w poniższej tabeli.

Pomocy w formie pracy socjalnej w latach 2021 - 2023

Formy pomocy	2021		2022		2023	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Praca socjalna	268	550	430	1978	874	1603

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowiczu

Asystent rodziny i inne formy pracy z rodzinami w opiece i wychowaniu dziecka

W art. 8 ust. 1, 2, 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustawodawca określił zakres przedmiotowy wsparcia, jakiego należy udzielić rodzinie doświadczającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych:

„1. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych zapewnia się wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;

- dążeniu do reintegracji rodziny.

2. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

2.1) pracy z rodziną;

2.2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

3. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem jej zasobów własnych .

Z chwilą, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informacje o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, pracownik socjalny odpowiedzialny za rodzinę, przeprowadza wywiad środowiskowy i po analizie sytuacji może wnioskować o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Asystent rodziny pracuje w ramach zadaniowego czasu pracy, co umożliwia dostosowanie godzin jego pracy do indywidualnych potrzeb rodziny. Praca z rodziną prowadzona jest w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Praca z rodzinami realizowana jest na podstawie indywidualnych, opracowanych wspólnie z rodzinami planów pracy. Zwracano uwagę aby plany te były realne- możliwe do zrealizowania, spójne, kompletne i konkretne- aby cele do realizacji zostały określone w dokładny, zrozumiały dla rodziny sposób, aby były terminowe – miały określony czas wykonania zadania.

W 2023 r. w MOPS w Łowiczu zatrudnionych było 2 asystentów rodziny realizujących swoje obowiązki na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy.

Schemat 1. Zadania asystenta rodziny wynikające z jego unikalnej roli w systemie pomocy rodzinie

Źródło: oprac. Izabela Krasiejko, *Diagnoza pedagogiczna w metodycznym działaniu asystenta rodziny*, „Przegląd Pedagogiczny”, 2015,

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

1) opracowanie i realizacja- we współpracy z członkami rodziny planu pracy

2) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego i w rozwiązywaniu problemów socjalnych

3) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów zdrowia fizycznego i psychicznego; motywowanie do podjęcia leczenia

4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi; psychoedukacja

5) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej; podnoszeniu kwalifikacji zawodowych

6) wspieranie aktywności społecznej rodzin;

7) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;

8) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez umożliwienie udziału w zajęciach psychoedukacyjnych;

9) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;

Asystent wykonując swoje zadania współpracuje ściśle z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny. Efektem właściwie prowadzonej pracy asystenta z rodziną powinno być pozostanie dziecka w rodzinie biologicznej lub jego powrót do rodziców, jeżeli już zostało umieszczone poza rodziną.

Praca asystentów rodziny w Łowiczu w latach 2021 - 2023

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba asystentów rodziny	3	2	2
Przeciętny czas pracy asystenta rodziny z rodziną (w miesiącach)	21	23	8
Liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny – ogółem	32	26	23
Liczba dzieci w rodzinach	81	69	91

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowiczu

Od 2016 w MOPS w Łowiczu Dział Zespół ds. Asysty Rodzinnej, składający się z: Dyrektora MOPS, kierownika Sekcji Pomocy Środowiskowej, koordynatora Zespołu, rejonowych pracowników socjalnych, asystentów rodziny oraz psychologa. Zespół realizuje min. zadania z zakresu:

- diagnozowania i analizowania sytuacji rodzinnej środowisk pod kątem zaistniałych problemów i deficytów;
- prowadzenia działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodzin w celu rozwijania ich umiejętności opiekuńczo – wychowawczych;
- wnioskowania, w uzasadnionych przypadkach, o przyznanie usług opiekuńczych dla rodzin z dziećmi, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych;
- organizowania dla rodzin grup wsparcia/ grup samopomocowych, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie ich izolacji;
- podejmowania działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;

- organizowania dla rodzin potrzebujących opieki psychologicznej, konsultacji indywidualnych, porad psychologicznych i prawnych;
- współpracy z instytucjami i placówkami działającymi na rzecz dziecka i rodziny;

Aktywność Zespołu skupiała się na działaniach prowadzonych we współpracy z innymi podmiotami, świadczącymi usługi na rzecz dobra rodziny i dziecka, w celu pracy nad problemami konkretnych rodzin.

Zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. W łowickim MOPS nieustannie podejmowane są działania, mające na celu promowanie wsparcia udzielanego przez **rodziny wspierające**, które może stanowić istotne uzupełnienie pomocy realizowanej przez asystentów rodziny. Rodzinę wspierającą ustanawia dyrektor ośrodka właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej, po pozytywnym zaopiniowaniu kandydatów na rodzinę wspierającą na podstawie informacji dotyczących sytuacji życiowej tych osób, ustalonych przez pracownika socjalnego w drodze rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Rodziną wspierającą mogą zostać osoby z bezpośredniego otoczenia dziecka. Ustanawiana jest ona w celu wspierania rodziny doświadczającej trudności w wychowywaniu dzieci. Z rodziną wspierającą zawierana jest umowa, która określa obowiązki stron, ustala zasady refundacji kosztów poniesionych przez rodzinę wspierającą na rzecz dziecka (dzieci) z rodziny wspieranej.

Ingerencja sądu opiekuńczego w rodzinie i piecza zastępcza

Władza rodzicielska to przede wszystkim wykonywanie przez rodziców obowiązków wobec dziecka. Obejmuje ona całokształt spraw dotyczących dziecka. Z chwilą ukończenia 18 lat, z mocy prawa, władza rodzicielska wygasa (art. 92 K.r.o.). W sytuacji, gdy pomoc i wsparcie zawiodą lub okażą się nieskuteczne, a rodzice przez nienależyte wykonywanie władzy rodzicielskiej naruszają dobro dziecka, **dochodzi do ingerencji sądu**. Sąd opiekuńczy ogranicza władzę rodzicielską lub pozbawia władzy rodzicielskiej w sytuacji gdy zagrożone jest dobro dziecka (zdrowie, bezpieczeństwo, prawa), gdy dochodzi do zaniedbań w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej ze strony rodziców lub jednego z nich oraz w sytuacji, kiedy rodzice nie radzą sobie z trudnościami wychowawczymi (art. 109 K.r.o.). Rodzice mają obowiązek podjęcia aktywności i współpracy z instytucjami pomagającymi im przezwyciężyć trudności życiowe i usunąć przyczyny, z powodu których orzeczono ograniczenie czy pozbawienie władzy rodzicielskiej. W razie ustania przyczyny, która była podstawą do ograniczenia czy pozbawienia władzy rodzicielskiej, sąd opiekuńczy może władzę rodzicielską przywrócić.

Pozbawienie władzy rodzicielskiej powoduje umieszczenie dziecka poza rodziną. Jest też sygnałem do poszukiwania innych rozwiązań sytuacji dziecka, takich jak adopcja lub umieszczenie w rodzinie zastępczej.

Podjmując niezawisłe decyzje ingerencji we władzę rodzicielską i w zakresie potrzeby **umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej**, sąd rodzinny odnosi je wprost do zadań systemu pomocy społecznej, odpowiedzialnego za wykonanie tych orzeczeń i postanowień. MOPS współfinansuje pobyt dzieci z terenu łowicza w pieczy zastępczej. Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej zależne jest od czasu pobytu dziecka w rodzinie zastępczej i wynosi :

- a) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, tj. w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- b) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, tj. w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- c) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, tj. w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Współfinansowanie pobyt dzieci z terenu łowicza w pieczy zastępczej i placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Rok	Liczba dzieci	Wydatki
2021	51	286 309,03 zł
2022	63	345 573,11
2023	63	462 798,27

Ponadto ,w związku z tym, że od 01.02.2023r.weszły w życie kolejne zapisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2022r. poz.447 ze zm., art.191 ust. 5) MOPS współfinansuje także koszty objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Środki przekazane na ten cel wyniosły w 2023r. 30 607,14 zł.

Przemoc domowa

Pojęcie przemocy domowej odnosi się do różnorodnych form przemocy, które występują w obrębie relacji rodzinnych lub bliskich związków interpersonalnych. Może obejmować przemoc fizyczną, psychiczną, emocjonalną, seksualną oraz ekonomiczną. Przemoc domowa często dotyczy osób, które znajdują się w bliskich relacjach, co sprawia, że ofiary mogą czuć się uwięzione w toksycznych sytuacjach, nie mając możliwości ucieczki lub wsparcia.

Rodzaje przemocy domowej to:

1. **Przemoc fizyczna** - wszelkie formy użycia siły, które prowadzą do zranienia lub wyrządzenia krzywdy ofierze, takie jak bicie, szarpanie, czy stosowanie innych form agresji fizycznej.

2. **Przemoc psychiczna** - działania mające na celu psychiczne zastraszenie ofiary, takie jak manipulacja, poniżanie, wyśmiewanie, kontrolowanie zachowań czy izolowanie od bliskich.
3. **Przemoc emocjonalna** - forma przemocy, która wpływa na stan emocjonalny ofiary, prowadząc do obniżenia jej poczucia własnej wartości, strachu, lęku, depresji.
4. **Przemoc seksualna** - przymuszenie do aktów seksualnych bez zgody drugiej osoby, a także wszelkie formy nadużyć seksualnych.
5. **Przemoc ekonomiczna** - kontrolowanie dostępu ofiary do środków finansowych, ograniczanie możliwości zarabiania pieniędzy lub wykorzystywanie jej sytuacji finansowej w sposób szkodliwy.

Każda forma przemocy jest niedopuszczalna i istnieją możliwości wsparcia dla osób dotkniętych tym problemem. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej. W dniu 24.11.2023 r. Zarządzeniem Nr 389/2023 Burmistrza Miasta Łowicza został powołany Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej w skład którego weszło 13 osób z instytucji z terenu miasta Łowicza (przedstawiciele MOPS, PCPR, MKRPA, Sąd, Prokuratura, Policja, Ochrona Zdrowia, Oświata, Europejska Unia Kobiet). Zespół realizuje cele Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021– 2025. MOPS zapewnia systematyczną obsługę biurową dla Zespołu Interdyscyplinarnego, organizuje spotkania zespołu i grup roboczych tj. grup diagnostyczno-pomocowych w ramach zgłaszanych procedur „Niebieskie Karty”.

Zadaniem grup diagnostyczno – pomocowych jest:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Przedstawiciele grupy diagnostyczno – pomocowej spotykają się zarówno z osobami doznającymi przemocy jak i sprawcami przemocy.

W przypadku niepokojących sytuacji pracownicy socjalni- członkowie grup wnoszą pisma do prokuratury lub sądu o zainteresowanie się sytuacją małoletnich dzieci. Kierują też pisma do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, utrzymują na bieżąco kontakt z dzielnicowymi Komendy Powiatowej Policji w Łowiczu, zapewniają rodzinom wsparcie w postaci pracy socjalnej.

Liczba Niebieskich Kart i instytucje je zakładające.

	Policja	MOPS/PCPR	Oświata	Służba Zdrowia	MKRPA	OGÓŁEM
2021	46	4	2	0	0	52
2022	37	1	1	0	0	39
2023	33	2	1	0	0	36

Od 2011 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowiczu dysponował mieszkaniami chronionymi. Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dn.28 lipca 2023r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz innych ustaw (Dz.U. z2023r. poz. 1693) podmioty prowadzące mieszkania chronione , zostały zobowiązane do przekształcenia ich w mieszkania treningowe lub wspomagane. Zgodnie z tymi zaleceniami 27 marca 2024r. uchwałą Rady Miejskiej Łowicza(LXXXVIII/614/2024)

dotychczasowe mieszkania chronione zostały przekształcone w **mieszkania wspomagane**. Ośrodek dysponuje dwoma **mieszkaniami wspomagany**mi. Wsparcie w mieszkaniu wspomagany może zostać przyznane osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność czy chorobę potrzebuje pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Pobyt w mieszkaniach wspomagany jest czasowy i odpłatny. Opłatę za pobyt w mieszkaniu wspomagany ponosi osoba, której dochód przekracza kwotę kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8ust.1 pkt 1i 2 ustawy o pomocy społecznej. Ze względu na trudną sytuację zdrowotną lub osobistą osoba uprawniona do mieszkania może wnioskować o obniżenie lub całkowite zwolnienie z odpłatności.

Programy wspierające rodziny

Program „Opieka wytchnieniowa”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowiczu od kilku lat realizuje Program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa”. Program adresowany jest do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionego, które wymagają usługi opieki wytchnieniowej. Opieka wytchnieniowa ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki dysponować mogą czasem, który będą w stanie przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw.

W 2023r. program Opieka wytchnieniowa w formie pobytu dziennego realizowany był dla 56 osób. Opiekunowie zrealizowali łącznie 8 987 godzin usługi opieki wytchnieniowej.

Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej

Program Asystent Osoby Niepełnosprawnej ma na celu zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej, tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób niepełnosprawnych.

Program wprowadza usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Osoby zakwalifikowane do Programu miały możliwość korzystania z pomocy asystenta min. przy wykonywaniu codziennych czynności. Opiekunowie pomagali podopiecznym w poruszaniu i przemieszczaniu się w miejscu zamieszkania. Podczas wspólnego spędzania czasu, opiekunowie zabierali także osoby niepełnosprawne na spacer, towarzyszyli im podczas wizyt w urzędach, wyjściach do kina czy restauracji. Pomoc świadczona była w różnych porach dnia oraz w weekendy. Dzienna ilość świadczonych godzin asystentury zależna była od potrzeb beneficjenta. Programem „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” w 2023r. objętych zostało 65 osób- ze znacznymi umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Asystenci zrealizowali łącznie 21 523 godzin asystencjosobistej.

Program „Opieka 75+”

MOPS w Łowiczu bierze udział w Programie „Opieka 75+”. Strategicznym celem programu jest rozwój i poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych zarówno dla osób samotnych, jak również pozostających w rodzinach będących w wieku 75 lat i więcej. Udział w Programie pozwolił gminie na zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej. Z roku na rok w tutejszym Ośrodku zauważa się znaczący wzrost osób starszych, samotnych, zainteresowanych korzystaniem z dostępnych form pomocy. W roku 2023 Programem objętych zostało 49 osób, z czego 25 osób z poprzednich lat oraz 24 zupełnie nowych.

Program „Korpus Wsparcia Seniorów”

Adresatami programu są seniorzy w wieku 65 lat i więcej, którzy mają problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzący samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkający z osobami bliskimi, które nie były w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia. Usługa pomocy w ramach Modułu I składała się z następujących elementów:

1) wsparcia społecznego, polegającego na:

- a) uruchomieniu wolontariatu w zakresie wspólnego spędzania czasu z seniorami, w szczególności samotnie zamieszkującymi (np. spacer, rozmowy, wspólne sporządzanie posiłków, zakupy itp.);
- b) informowaniu o dostępie do ogólnopolskich „telefonów zaufania” dla seniorów.

2) wsparcia w czynnościach dnia codziennego .

Usługa wsparcia w ramach Modułu II obejmowała swoim zakresem realizację usług opiekuńczych poprzez świadczenie „opieki na odległość” w formie nieodpłatnego użytkowania 50 opasek bezpieczeństwa. Opaski te wyposażone są w następujące funkcje:

- przycisk bezpieczeństwa – sygnał SOS,
- detektor upadku,
- czujnik zdjęcia opaski,
- lokalizator GPS,
- funkcje umożliwiające komunikowanie się z centrum obsługi (dwustronna komunikacja głosowa – wewnętrzny głośnik i mikrofon),
- funkcje monitorujące podstawowe czynności życiowe (puls i saturacja).

Wśród osób objętych działaniami programu w znacznym stopniu nastąpiła poprawa poczucia bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania i poza nim.

Karta Dużej Rodziny i Łowicka Karta Seniora

Łowiczu istnieje również możliwość otrzymania **Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny**, która jest systemem zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin posiadających, co najmniej troje dzieci. Zniżki te obowiązują w instytucjach publicznych oraz w firmach prywatnych. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mają możliwość tańszego korzystania z oferty kulturalnej, ośrodków rekreacyjnych oraz z księgarni. Karta umożliwia zakup jedzenia, kosmetyków, odzieży i obuwia, książek, zabawek, paliwa, a także opału w niższej cenie. Ponadto posiadacze Karty mają prawo do obniżenia kosztów rachunków za usługi telekomunikacyjne oraz bankowe. Dodatkowo umożliwia ona tańsze przejazdy pociągami oraz komunikacją publiczną w wybranych miejscowościach.

Karta przyznawana jest również dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej na czas umieszczenia w danej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

W 2023 roku przyjęto 31 wniosków zgłoszenia nowej rodziny, 180 wniosków zgłoszenia nowej rodziny dla rodzin składających się wyłącznie z rodziców, 20 kart przyznanych dla nowego członka rodziny, 17 przyznanych nowych kart dla osób, które już były posiadaczami.

Łowicka Karta Seniora uprawnia do zniżek w jednostkach organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Łowiczu oraz partnerów programu. Partnerem programu może zostać każdy przedsiębiorca. Do programu można dołączyć poprzez wypełnienie deklaracji przystąpienia. Partner programu otrzyma z Urzędu Miejskiego naklejkę z napisem „Tu honorujemy Łowicką Kartę Seniora”. W 2023 wydano 89 kart.

Programu „Posiłek w szkole i w domu”

Program "Posiłek w szkole i w domu" zapewnia pomoc zarówno dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji, jak i osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach. **Programem objęte są :**

- dzieci do czasu ukończenia szkoły podstawowej i ponadpodstawowej ,
- osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej, w szczególności osoby starsze, chore i niepełnosprawne.

Program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program ma charakter całoroczny.

Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. Takie rozwiązanie daje bowiem większą kontrolę nad jakością kupowanych produktów, z których przygotowywane są posiłki, oraz nad procesem ich przygotowywania.

Ze środków przekazywanych gminom w ramach Programu dofinansowane zostaną zarówno posiłki wydawane na stołówkach, jak i te dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku.

W 2023r. skorzystało z Programu 636 osób w formie zasiłków celowych, zup wydawanych w stołówce PCK, dożywiania w żłobkach, przedszkolach, szkołach (312 dzieci w szkołach i przedszkolach).

Świadczenia dla rodzin w MOPS Łowicz

Świadczenia rodzinne i opiekuńcze

MOPS działa na podstawie kilku kluczowych ustaw. Jedną z nich jest Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, która określa zasady przyznawania świadczeń rodzinnych i opiekuńczych, będących istotną częścią systemu wsparcia rodzin.

Aktualna wysokość świadczeń rodzinnych i opiekuńczych:

Lp.	Świadczenie	Wysokość świadczenia
1.	Zasiłek rodzinny	- 95 zł na dziecko w wieku do 5 lat - 124 zł na dziecko w wieku 5-18 lat - 135 zł na dziecko w wieku 18-24 lata
2.	Dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:	
2.1	Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	- 400 zł miesięcznie
2.2	Urodzenia dziecka	- 1.000 zł jednorazowo na dziecko
2.3	Samotnego wychowywania dziecka	- 193 zł miesięcznie, nie więcej niż 386zł na wszystkie dzieci - w przypadku dziecka niepełnosprawnego kwotę dodatku zwiększa się o 80 zł na dziecko, nie więcej jednak niż o 160 zł na wszystkie dzieci
2.4	Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	- 90 zł miesięcznie na dziecko w wieku do 5 lat - 110 zł miesięcznie na dziecko w wieku powyżej 5 lat
2.5	Rozpoczęcia roku szkolnego	-100 zł jednorazowo na każde uczące się w szkole dziecko
2.6	Dojazdu do szkoły	- 69 zł w okresie od IX do VI następnego roku
2.7	Zamieszkania w miejscowości w której znajduje się szkoła	- 113 zł w okresie od IX do VI następnego roku
2.8	Wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietne	- 95 zł miesięcznie na trzecie i każde kolejne dziecko uprawnione do zasiłku rodzinnego
3.	Świadczenia opiekuńcze	
3.1	Zasiłek pielęgnacyjny	- 215,84 zł miesięcznie
3.2	Świadczenie pielęgnacyjne	- 2.988 zł miesięcznie
3.3	Specjalny zasiłek opiekuńczy	- 620 zł miesięcznie
4.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	- 1.000 zł jednorazowo
5.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, "becikowe łowickie" (art.22a ustawy)	- 1.000 zł jednorazowo
6.	Jednorazowe świadczenia z tytułu	- 4.000 zł jednorazowo

	urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu	
7.	Świadczenie rodzicielskie	- 1000 zł przez 52 tygodnie
8.	Łowicki bon żłobkowy	- 300 zł miesięcznie

Liczba świadczeń rodzinnych i opiekuńczych w latach 2021-2023

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022	2023
1.	zasiłki rodzinne	9 238	7 696	6 217
2.	dodatki do zasiłków rodzinnych	3 737	3 324	2 855
2.1	urodzenia dziecka	36	30	15
2.2	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	258	195	127
2.3	Samotnego wychowywania dziecka	535	431	392
2.4	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	839	764	692
2.5	rozpoczęcia roku szkolnego	547	453	375
2.6	podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania	115	137	82
2.6.1	na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości w której znajduje się szkoła	10	14	18
2.6.2	na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	105	123	30
2.7	wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 407	1 314	1 172
3.	zasiłki pielęgnacyjne	5 506	5 589	5 671
4.	świadczenie pielęgnacyjne	1 196	1 356	1 421
5.	specjalny zasiłek opiekuńczy	101	49	19
6.	jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	119	96	79
7.	zasiłki rodzinne wraz z dodatkami wypłacane na podst. art.5 ust 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych	923	1 224	948
8.	razem świadczenia rodzinne (od w.1 do w.7)	20 820	19 334	17 210
9.	Zasiłek dla opiekuna	5	0	0
10.	Świadczenie rodzicielskie	555	476	350
11.	Jednorazowe świadczenie „Za życiem”	2	4	2
12.	Składki na ubezpieczenie społeczne od świadczeń pielęgnacyjnych, specjalnego	891	910	942

	zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna			
13.	świadczenia z funduszu alimentacyjnego	2 641	2 360	2 005

Pomoc materialna dla uczniów łowickich szkół o charakterze socjalnym

Od 1 września 2010 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowiczu przyznaje i wypłaca świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym, czyli stypendium szkolne i zasiłki szkolne. Wnioski o przyznanie stypendium szkolnego składa się w terminie od 1 do 15 września. Miesięczna wysokość dochodu na osobę w rodzinie ucznia uprawniająca do ubiegania się o stypendium szkolne nie może być wyższa niż kwota, o której mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Od 1 stycznia 2022 r. kwota ta wynosi 600,00 zł w przypadku osoby w rodzinie. Miesięczna wysokość dochodu ustalana jest na zasadach określonych w art. 8 prawo do świadczeń pieniężnych ust. 3-13 ustawy o pomocy społecznej. Stypendium szkolne nie może być niższe miesięcznie niż 80%, a wyższe niż 200 % kwoty, o której mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych tj. 124,00 zł

Pomoc materialna dla uczniów łowickich szkół o charakterze socjalnym, udzielona w formie stypendium szkolnego w latach 2021 - 2023

Rok	2021	2022	2023
Forma pomocy materialnej dla uczniów, w tym:	Liczba uczniów	Liczba uczniów	Liczba uczniów
stypendium szkolne	171	143	109
zasiłek szkolny	8	3	11

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowiczu

Według danych zestawionych powyżej w tabeli, w analizowanym okresie liczba uczniów, których objęto tą formą pomocy corocznie maleje.

VI. MOCNE I SŁABE STRONY ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU WSPIERANIA RODZINY ORAZ OBSZARY PROBLEMOWE- ANALIZA SWOT

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki analizy SWOT systemu wspierania rodziny funkcjonującego w Łowiczu. Analiza SWOT pozwala wykorzystać zgromadzone informacje do opracowania programu działania opartego na silnych stronach i szansach, przy równoczesnym ograniczaniu lub eliminowaniu słabych stron i zagrożeń. SWOT umożliwia posegregowanie posiadanych informacji w danym obszarze na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- S (z ang. *strengths*) – wewnętrzne mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę w analizowanym obszarze;
- W (z ang. *weaknesses*) – wewnętrzne słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę w analizowanym obszarze;
  - O (z ang. *opportunities*) – zewnętrzne szanse: wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany w analizowanym obszarze; uwarunkowania , które mogą pozytywnie oddziaływać na realizowaną politykę społeczną i sprzyjać rozwiązywaniu problemów społecznych,
  - T (z ang. *threats*) – zewnętrzne zagrożenia: wszystko to, co stwarza w danym obszarze niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej. uwarunkowania , które mogą negatywnie oddziaływać na realizowaną politykę społeczną.

Zestawienie wspomnianych grup czynników ułatwia planowanie działań w danym obszarze, w tym wskazuje obszary problemowe, które w pierwszej kolejności powinny stać się przedmiotem interwencji.

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
<ul style="list-style-type: none"> ♦ Dobre rozeznanie środowiska lokalnego – diagnoza; ♦ Wykwalifikowana i doświadczona kadra pomocy społecznej, udzielająca wsparcia potrzebującym rodzinom; ♦ Praca asystentów rodziny na rzecz zagrożonych rodzin, pozwalająca na efektywne budowanie mechanizmów współpracy z rodziną i dzieckiem w środowisku naturalnym; ♦ Praca Zespołu ds. Asysty Rodzinnej, skupiający się na działaniach profilaktycznych oraz prowadzonych we współpracy z innymi podmiotami świadczącymi usługi na rzecz dobra rodziny i dziecka; ♦ Praca Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej dla Miasta Łowicza i grup roboczych na rzecz ofiar przemocy w rodzinie; ♦ Współpraca pomiędzy instytucjami wspierającymi dziecko i rodzinę; ♦ Doświadczenie lokalnych instytucji w pracy z rodzinami; dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny; ♦ Świetlice środowiskowe na terenie miasta Łowicza, stanowiące dzieńne 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Trudności w rozpoznaniu skali poszczególnych problemów, występujących w społeczności lokalnej; ♦ Utrzymujące się bezrobocie członków rodziny, w tym długotrwałe, prowadzące do ubożenia rodzin; ♦ Nieumiejętność podejmowania właściwych działań opiekuńczo – wychowawczych wynikająca z uzależnień, ubóstwa, długotrwałej choroby czy niepełnosprawności członków rodziny; ♦ Utrudniony dostęp do specjalistów, np.: psychiatra dziecięcy; ♦ Zaniedbywanie przez rodziców obowiązków opiekuńczo – wychowawczych wobec dzieci; ♦ Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych; ♦ Niewystarczające zaangażowanie oraz brak aktywnej współpracy ze strony rodzin- objętych wsparciem asystentów- utrwalone nieprawidłowe wzorce pokoleniowe . ♦ Niska świadomość możliwości korzystania z pomocy i wsparcia, przyjmowanie biernej lub roszczeniowej postawy wobec działań instytucjonalnych . ♦ Niewystarczające środki finansowe

<p>wsparcie dla dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym;</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Działalność klubów i ośrodków sportowych oraz kulturowych na terenie miasta na rzecz społeczności lokalnej; ◆ Podejmowanie działań mających na celu pozyskanie środków UE na realizację zadań na rzecz łowickich rodzin; ◆ Pomyślna realizacja pozostałych programów działających na terenie miasta Łowicza- programy gminne w sferze społecznej :rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspierania rodziny, programy osłonowe w zakresie dożywiania 	<p>gminy na zapewnienie odpowiedniej pomocy rodzinom, na uruchomienie dodatkowych form wsparcia mieszkańców;</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Niewielka ilość mieszkań chronionych – dla osób opuszczających domy dziecka, instytucje, zakłady poprawcze czy dla osób chcących opuścić rodzinę, w której występuje przemoc i uzależnienia; ◆ Ograniczona dostępność mieszkań i lokali socjalnych dla rodzin z terenu Łowicza; ◆ Brak placówek wsparcia dziennego, w szczególności placówek specjalistycznych, dla dzieci i rodzin (świetlice, kluby rodzica, grupy samopomocowe) prowadzonych przez Gminę Miasto Łowicz; ◆ Brak chętnych rodzin wspierających, współpracujących z MOPS w zakresie udzielania pomocy rodzinom dysfunkcyjnym ◆ Niewystarczające działania profilaktyczne skutkujące koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej ◆ Ograniczone możliwości wsparcia ze strony organizacji pozarządowych, działających na terenie miasta Łowicza, w obszarze wspierania rodziny z problemami opiekuńczo - wychowawczymi; ◆ Rutynowość działań, zbyt mała liczba działań innowacyjnych
<p style="text-align: center;">SZANSE:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Polityka prorodzinna państwa, w tym możliwość realizacji rządowych programów wsparcia rodzin ◆ Możliwość realizacji projektów ze środków UE obejmujących zarówno działania systemowe, jak i pracowników systemu oraz osoby i rodziny wymagające wsparcia i pomocy ◆ Kontynuowanie usług świadczonych 	<p style="text-align: center;">ZAGROŻENIA:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Wzrost problemów o charakterze globalnym, rzutujących na życie społeczeństwa -depopulacja i starzenie się społeczeństwa, ◆ Wzrost liczby osób z problemami zdrowotnymi ◆ Migracje osób młodych z terenu Łowicza do innych miast czy regionów kraju, bardziej przyjaznych im głównie pod

<p>przez asystentów -aktywny udział asystentów rodziny w życiu rodzin; ścisła współpraca asystentów z pracownikami MOPS</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Efektywna praca środowiskowa, mająca na celu wspieranie prawidłowego rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej; ◆ Racjonalne wykorzystanie przez rodzinę posiadanych zasobów, materialnych finansowych i osobowych; ◆ Wzmocnienie aktywnej współpracy pomiędzy lokalnymi instytucjami wspierającymi rodzinę; ◆ Praca z rodziną, prowadząca do powrotu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do rodziny naturalnej; ◆ Poszerzanie oferty konsultacji i specjalistycznego poradnictwa dla rodzin (pomoc prawna, psychologiczna, pedagogiczna, mediacyjna, terapeutyczna); ◆ Wzrost świadomości dotyczącej korzyści z podjęcia przez rodziny współpracy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych; ◆ Promowanie idei wolontariatu ◆ Kontynuowanie działań mających na celu pozyskanie rodzin wspierających ◆ Szkolenia i podnoszenie kwalifikacji zawodowych asystentów rodziny i pracowników socjalnych. 	<p>względem ekonomicznym;</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Brak wystarczających środków finansowych na realizację poszczególnych zadań, w tym również ograniczenia finansowe uniemożliwiający podnoszenie kwalifikacji przez osoby związane ze wspieraniem rodziny; ◆ Brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne; niskie zaangażowanie rodzin w oferowane działania ◆ Długotrwały i trudno mierzalny proces przywracania rodzinie zdolności prawidłowego funkcjonowania; ◆ Ograniczona dostępność do specjalistów, w szczególności psychiatrów dziecięcych i neurologów, oraz oddziałów psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży w opiece stacjonarnej ◆ Uzależnienie członków rodzin od alkoholu, środków psychoaktywnych, internetu – zagrożenia cyberprzestrzeni, ◆ Długotrwanie utrzymujące się , „wyuczone” bezrobocie i bezradność członków rodzin ◆ Wysokie, stale rosnące koszty utrzymania rodzin; ◆ Osłabienie lub zanik tradycyjnych więzi rodzinnych , ewolucja modelu rodziny; ◆ Zaniechanie przez rodziców obowiązków opiekuńczo – wychowawczych wobec dzieci; ◆
---	--

VII.ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są rodziny z terenu miasta Łowicza, znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, zagrożone różnymi zjawiskami dysfunkcyjności i wykluczeniem społecznym, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, w szczególności rodziny, w których istnieje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej (np. rodzice, z różnych powodów, mają ograniczone prawa rodzicielskie, w rodzinie występuje problem uzależnienia, niepełnosprawność , długotrwała choroba)lub rodziny, z których dzieci już przebywają w pieczy zastępczej.

VII. REALIZATORZY PROGRAMU- INSTYTUCJE I PODMIOTY WSPÓŁPRACUJĄCE W REALIZACJI PROGRAMU

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Urząd Miejski w Łowiczu
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łowiczu
- Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łowiczu
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej dla Miasta Łowicza
- Komenda Powiatowa Policji w Łowiczu
- Sąd Rejonowy w Łowiczu – III Wydział Rodzinny i Nieletnich oraz Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Łowiczu
- Powiatowy Urząd Pracy w Łowiczu
- Łowicki Ośrodek Kultury
- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Łowiczu
- Biblioteka Miejska
- Biblioteka Powiatowa w Łowiczu
- Klub Sportowy „Pelikan” w Łowiczu
- UKS „Księżak” w Łowiczu
- PTTK
- placówki oświatowe
- placówki służby zdrowia, w tym: Poradnia Leczenia Uzależnień, Poradnia Zdrowia Psychicznego
- kościoły (parafie) oraz związki wyznaniowe
- stowarzyszenia i organizacje pozarządowe,
- Lokalne media- radio, media społecznościowe, gazety internetowe i tradycyjne

IX.CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Cel główny:

Profesjonalne wsparcie rodzin z dziećmi z terenu miasta łowicza, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, poprzez podejmowanie zintegrowanych i spójnych działań w zakresie wzmacniania potencjału i kompetencji rodziny.

Cele szczegółowe:

Cel główny realizowany będzie poprzez cele szczegółowe i konkretne działania:

1. Stabilizacja sytuacji rodziny w sferze socjalno – bytowej
  - Wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego i bytowego rodzin zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym
  - Wsparcie rodzin w formie pracy socjalnej
2. Zapewnienie pomocy rodzinom w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskich oraz w ramach wsparcia kobiet w ciąży i połogu

- Wsparcie rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych
  - Wsparcie kobiet w ciąży i połogu, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych , oraz ich rodzin
  - wsparcie interdyscyplinarne rodzin z dziećmi
3. Promowanie wartości rodzinnych
- Podejmowanie inicjatyw mających na celu promowanie wartości rodzinnych.
4. Przeciwdziałanie demoralizacji i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży
- Profilaktyka i edukacja dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania przemocy, uzależnieniom i innym zachowaniom ryzykownym
  - Stworzenie dzieciom i młodzieży możliwości uczestnictwa w zorganizowanych formach spędzania czasu wolnego i rozwijania zainteresowań
  - Stworzenie dzieciom i młodzieży przybyłym w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie możliwości uczestniczenia w zajęciach adaptacyjnych i integracyjnych
5. Reintegracja rodziny
- Monitorowanie danych dotyczących rodzin biologicznych, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej oraz wydatków ponoszonych z tego tytułu przez gminę
  - Motywowanie i wspieranie rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do podejmowania działań w celu umożliwienia dzieciom powrotu do rodziny naturalnej
  - ocena sytuacji życiowej rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
6. Rozwój zasobów ludzkich działających na rzecz wspierania rodziny
- Zwiększenie skuteczności podejmowanych działań w obszarze wspierania rodziny poprzez stworzenie możliwości rozwoju zawodowego oraz poprawy jakości pracy pracowników merytorycznych podczas szkoleń i superwizji.

X.GŁÓWNE ZADANIA I DZIAŁANIA PROGRAMU

Zadanie do realizacji	Działania	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
Cel szczegółowy 1				
Stabilizacja sytuacji rodziny w sferze socjalno - bytowej				
1.1. Wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego i bytowego rodzin zagrożonych ubóstwem i/ lub wykluczeniem społecznym	1.1.1. Diagnoza środowiska rodzinnego przez pracownika socjalnego	Ilość przeprowadzonych wywiadów środowiskowych	MOPS w Łowiczu	01.01.2025r. – 31.12.2027r.
	1.1.2. Udzielenie świadczeń z pomocy społecznej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej/ materialnej	Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą w formie świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych	MOPS w Łowiczu	01.01.2025r. – 31.12.2027r.
	1.1.3. Objęcie dożywianiem dzieci na terenie placówek oświatowych w ramach realizacji programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu na lata 2024-2028”	Liczba świadczeń Liczba dzieci objętych dożywianiem Liczba posiłków	MOPS w Łowiczu	01.01.2025r. – 31.12.2027r.
	Ograniczanie ubóstwa poprzez zwiększenie bezpieczeństwa żywnościowego osób/ rodzin najbardziej potrzebujących w ramach realizacji Programu Funduszy Europejskich na Pomoc Żywnościową 2021 – 2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus	Liczba wydanych skierowań do otrzymywania pomocy w ramach realizacji Programu Liczba osób objętych wsparciem w ramach realizacji Programu	Łowickie Stowarzyszenie „Dać Szansę” w Łowiczu MOPS w Łowiczu	01.01.2025r. – 31.12.2027r.
	1.1.4. Zapewnienie potrzeb bytowych dzieci z rodzin dotkniętych ubóstwem w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	Liczba uczniów, którym przyznano i wypłacono świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym w formie stypendium szkolnego/ zasiłku szkolnego	MOPS w Łowiczu	01.01.2025r. – 31.12.2027r.
	1.1.5. Wsparcie rodzin w utrzymaniu mieszkań komunalnych/ lokali socjalnych	Liczba rodzin zamieszkujących w komunalnych zasobach	Urząd Miejski w Łowiczu ZGM w Łowiczu	01.01.2025r. – 31.12.2027r.

Zadanie do realizacji	Działania	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
		mieszkaniowych, którym przyznano dodatek mieszkaniowy	MOPS w Łowiczu	
	1.1.6. Opieka nad dzieckiem do lat 3	Liczba żłobków/ klubów dziecięcych, oddziałów żłobkowych w przedszkolach Liczba miejsc w żłobkach Liczba dzieci uczęszczających w ciągu danego roku do żłobków Liczba dzieci, które nie zostały przyjęte do żłobków z powodu braku miejsc	Urząd Miejski w Łowiczu osoby fizyczne i organizacje pozarządowe prowadzące działalność w tym zakresie	01.01.2025r. – 31.12.2027r.
1.2. Wsparcie rodzin w formie pracy socjalnej	1.2.1. Praca socjalna z rodziną prowadzona przez pracowników socjalnych	Liczba rodzin objętych wsparciem w formie pracy socjalnej Liczba osób objętych wsparciem w formie pracy socjalnej Liczba zawartych kontraktów socjalnych Liczba osób objętych kontraktami socjalnymi	MOPS w Łowiczu	01.01.2025r. – 31.12.202r.
Cel szczegółowy 2				
Zapewnienie pomocy rodzinom w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskich oraz w ramach wsparcia kobiet w ciąży i połogu				
2.1. Wsparcie rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych	2.1.1. Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wsparcia w formie asystenta rodziny	Zatrudnienie asystentów rodziny - liczba asystentów, forma i wymiar zatrudnienia Liczba rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, objętych wsparciem w formie asystenta rodziny Liczba dzieci w tych rodzinach	MOPS w Łowiczu	01.01.2025r. – 31.12.2027r.

Zadanie do realizacji	Działania	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
	2.1.2. Prowadzenie przez asystenta rodziny systematycznej współpracy z rodzinami	Liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny, które osiągnęły poprawę w funkcjonowaniu Liczba rodzin, z którymi zakończono współpracę w ramach wsparcia w formie asystentury rodzinnej (w tym z uwagi na: osiągnięte cele, brak efektów, zaprzestanie współpracy przez rodzinę, zmianę metody pracy z rodziną) Średni czas pracy asystenta rodziny z 1 rodziną	MOPS w Łowiczu	01.01.2025r. – 31.12.2027r.
	2.1.3. Prowadzenie monitoringu sytuacji rodzin z problemem bezradności opiekuńczo – wychowawczej	Zatrudnienie pracowników socjalnych - liczba pracowników socjalnych, forma i wymiar zatrudnienia Liczba rodzin z problemem bezradności opiekuńczo - wychowawczej, objętych pomocą MOPS	MOPS w Łowiczu	01.01.2025r. – 31.12.2027r.
	2.1.4. Prowadzenie monitoringu sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych	Liczba monitorowanych rodzin (monitoring rodzin, z którymi asystenci rodziny zakończyli współpracę oraz monitorowanie przez pracowników socjalnych rodzin z dziećmi, w których prowadzono procedurę „Niebieskie Karty”)	MOPS w Łowiczu	01.01.2025r. – 31.12.2027r.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025 - 2027

Zadanie do realizacji	Działania	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
		Liczba dzieci w monitorowanych rodzinach		
	2.1.5. Wsparcie rodzin naturalnych rodzinami wspierającymi	Liczba rodzin wspierających	MOPS w Łowiczu	01.01.2025r. – 31.12.2027r.
2.2. Wsparcie kobiet w ciąży i połogu, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także ich rodzin	2.2.1. Koordynacja poradnictwa przez asystenta rodziny w ramach realizacji ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin oraz programu „Za życiem”	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w ramach koordynacji poradnictwa	MOPS w Łowiczu	01.01.2025r. – 31.12.2027r.
	2.2.2. Wypłacenie jednorazowego świadczenia 4 000 zł	Liczba rodzin korzystających z jednorazowego świadczenia w wysokości 4 000 zł	MOPS w Łowiczu	01.01.2025r. – 31.12.2027r.
2.3. Wsparcie interdyscyplinarne rodzin z dziećmi	2.3.1. Prace Zespołu ds. Asysty Rodzinnej	Stopień realizacji zadań własnych Zespołu	MOPS w Łowiczu inne instytucje i podmioty świadczące usługi na rzecz dobra rodziny i dziecka	01.01.2025r. – 31.12.2027r.
	2.3.2. Działania zaradcze oraz interwencyjne podejmowane przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej dla Miasta Łowicza oraz grupy robocze	Liczba rodzin z dziećmi objętych działaniami Zespołu	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej dla Miasta Łowicza	01.01.2025r. – 31.12.2027r.
	2.3.3. Monitorowanie środowisk rodzinnych z dziećmi zagrożonych uzależnieniami	Liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego skierowanych do Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	MOPS w Łowiczu MKRPA w Łowiczu KPP w Łowiczu kuratorzy SR w Łowiczu PCPR w Łowiczu PR w Łowiczu członkowie rodzin	01.01.2025r. – 31.12.2027r.
	2.3.4. Zapewnienie dostępności w zakresie pomocy specjalistycznej: konsultacji i poradnictwa psychologicznego,	Liczba konsultacji odbytych z psychologiem zatrudnionym przez MOPS	MOPS w Łowiczu PCPR w Łowiczu Poradnia	01.01.2025r. – 31.12.2027r.

Zadanie do realizacji	Działania	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
	pedagogicznego, rodzinnego i prawnego oraz uzależnień, a także mediacji	Liczba konsultacji udzielonych przez specjalistów, zatrudnianych przez inne podmioty	Psychologiczno – Pedagogiczna w Łowiczu SR w Łowiczu PLU w Łowiczu stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	
	2.3.5. Doskonalenie form współpracy z instytucjami i organizacjami w zakresie lepszego rozeznania potrzeb oraz organizowania pomocy rodzinie, a także przeciwdziałania degradacji i marginalizacji społecznej rodzin dotkniętych lub zagrożonych kryzysem	Wdrożenie w życie dobrych praktyk w zakresie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rodzin i dzieci na płaszczyźnie lepszego rozpoznawania potrzeb oraz organizowania pomocy rodzinom, aby przeciwdziałać degradacji i marginalizacji społecznej rodzin dotkniętych lub zagrożonych kryzysem	MOPS w Łowiczu MKRPA w Łowiczu KPP w Łowiczu SR w Łowiczu PCPR w Łowiczu Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Łowiczu PLU w Łowiczu Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Miasta Łowicza Urząd Miejski w Łowiczu placówki oświatowe stowarzyszenia i organizacje pozarządowe kościół i organizacje kościelne	01.01.2025r. – 31.12.2027r.

Zadanie do realizacji	Działania	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
Cel szczegółowy 3				
Promowanie wartości rodzinnych				
3.1. Podejmowanie inicjatyw, mających na celu promowanie wartości rodziny	<p>3.1.1. Kształtowanie w środowisku lokalnym pozytywnego wizerunku rodziny w tym wielodzietnej oraz wartości rodzinnych i międzypokoleniowych -wzmocnienie więzi rodzinnych .</p> <p>3.1.2. Promocja roli seniorów w wychowaniu młodego pokolenia.</p> <p>3.1.3. Partycypacja mieszkańców w inicjatywach na rzecz rodziny.</p>	<p>Liczba zorganizowanych przedsięwzięć promujących wartości rodziny- festynów, pikników rodzinnych, imprez integracyjnych dla rodzin</p> <p>Organizowane platformy wymiany doświadczeń- konferencje, spotkania, seminaria.</p>	<p>Urząd Miejski w Łowiczu</p> <p>placówki oświatowe</p> <p>stowarzyszenia i organizacje pozarządowe</p> <p>kościół i organizacje kościelne</p> <p>Media lokalne</p>	01.01.2025r. – 31.12.2027r.
4.1. Profilaktyka i edukacja dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania przemocy, uzależnień i innych zachowań ryzykownych	4.1.1. Realizacja programów profilaktyczno – edukacyjnych, organizowanie konkursów z zakresu przeciwdziałania przemocy, uzależnieniom oraz innym zachowaniom ryzykownym	<p>Liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych</p> <p>Liczba innych działań z zakresu przeciwdziałania demoralizacji i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży</p>	<p>MOPS w Łowiczu</p> <p>placówki oświatowe</p> <p>Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Miasta Łowicza</p> <p>MKRPA w Łowiczu</p> <p>KPP w Łowiczu</p> <p>stowarzyszenia i organizacje pozarządowe</p> <p>kościół i organizacje kościelne</p>	01.01.2025r. – 31.12.2027r.

Zadanie do realizacji	Działania	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
<p>4.2. Stworzenie dzieciom i młodzieży możliwości uczestnictwa w zorganizowanych formach spędzania czasu wolnego i rozwijania zainteresowań</p> <p>(W tym Stworzenie dzieciom i młodzieży przybyłym w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie możliwości uczestniczenia w zajęciach adaptacyjnych i integracyjnych)</p>	<p>4.2.1. Opracowanie dla dzieci i młodzieży oferty zajęć pozaszkolnych oraz zachęcanie do aktywnego udziału w wydarzeniach organizowanych dla nich na terenie łowicza</p> <p>Kontynuacja i rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej dla dorosłych, dzieci i młodzieży.</p> <p>Rozwijanie sieci dziennych placówek opiekuńczo-wychowawczych(przedszkola, żłobki) i innych form opieki krótkoterminowej nad niesamodzielnymi członkami rodziny.</p>	<p>-zajęcia pozaszkolne organizowane dla dzieci i młodzieży na terenie łowicza</p> <p>-liczba dzieci i młodzieży korzystających ze zorganizowanych pozaszkolnych form spędzania czasu wolnego</p> <p>-liczba istniejących i nowo utworzonych placówek opiekuńczo-wychowawczych lub innych form opieki krótkoterminowej,</p> <p>– liczba osób i rodzin objętych wsparciem</p>	<p>MOPS w łowiczu ŁOK , OSiR, Urząd Miejski w łowiczu, PTTK Oddział w łowiczu, placówki oświatowe, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, świetlice środowiskowe, kluby sportowe. PCPR</p>	<p>01.01.2025r. – 31.12.2027r.</p>
<p>Cel szczegółowy 5 Reintegracja rodziny</p>				
<p>5.1. Monitorowanie danych dotyczących rodzin biologicznych, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej oraz wydatków ponoszonych z tego tytułu przez gminę</p>	<p>5.1.1. Monitorowanie liczby rodzin biologicznych, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej</p>	<p>Liczba rodzin biologicznych, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej</p> <p>Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej</p>	<p>MOPS w łowiczu</p>	<p>01.01.2025r. – 31.12.2027r.</p>
	<p>5.1.2. Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej przez Gminę Miasto łowicz</p>	<p>Wysokość wydatków poniesionych przez samorząd gminny w zakresie współfinansowania pobytu dzieci z terenu łowicza w pieczy zastępczej</p>	<p>MOPS w łowiczu</p>	<p>01.01.2025r. – 31.12.2027r.</p>

Zadanie do realizacji	Działania	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
		Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, za które współfinansowano pobyt		
5.2. Motywowanie i wspieranie rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do podejmowania działań w celu umożliwienia dzieciom powrotu do rodziny naturalnej	5.2.1. Diagnoza środowisk rodzin biologicznych przez pracowników socjalnych	Ilość wywiadów środowiskowych przeprowadzonych w rodzinach biologicznych, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej	MOPS w Łowiczu	01.01.2025r. – 31.12.2027r.
	5.2.2. Praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	Liczba rodzin wspieranych przez pracowników socjalnych/ asystentów rodziny	MOPS w Łowiczu	01.01.2025r. – 31.12.2027r.
5.3. Ocena sytuacji życiowej rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	5.3.1. Monitorowanie sytuacji rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	Liczba informacji sporządzonych na wnioski PCPR-ów i POW-ów na temat sytuacji życiowej rodziców biologicznych dzieci przebywających w pieczy zastępczej	MOPS w Łowiczu	01.01.2025r.– 31.12.2027r.
	5.3.2. Udział pracowników socjalnych/ asystentów rodziny/ koordynatora Zespołu ds. Asysty Rodzinnej w okresowych ocenach sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	Ilość dokonanych ocen okresowych sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, przeprowadzonych z udziałem pracowników socjalnych/ asystentów rodziny/ koordynatora Zespołu ds. Asysty Rodzinnej	MOPS w Łowiczu PCPR w Łowiczu placówki opiekuńczo - wychowawcze	01.01.2025r. – 31.12.2027r.

Zadanie do realizacji	Działania	Wskaźniki realizacji	Realizatorzy/ Partnerzy	Termin realizacji
Cel szczegółowy 6				
Rozwój zasobów ludzkich działających na rzecz wspierania rodziny				
6.1. Zwiększenie skuteczności podejmowanych działań w obszarze wspierania rodziny poprzez stworzenie możliwości rozwoju zawodowego oraz poprawa jakości pracy pracowników merytorycznych w wyniku korzystania z poradnictwa w formie superwizji	6.1.1. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez osoby bezpośrednio wspierające rodziny (pracowników socjalnych i asystentów rodziny)	Liczba zorganizowanych szkoleń/ kursów specjalistycznych Liczba uczestników szkoleń/ kursów specjalistycznych	MOPS w Łowiczu	01.01.2025r. – 31.12.2027r.
	6.1.2. Organizacja superwizji dla osób wspierających rodziny (pracowników socjalnych i asystentów rodziny)	Liczba godzin zrealizowanej superwizji (indywidualna/ grupowa) Liczba osób uczestniczących w superwizji	MOPS w Łowiczu	01.01.2025r.- 31.12.2027r.

XI.ZAKŁADANE EFEKTY – OCZEKIWANE REZULTATY PROGRAMU

Nadrzędnym celem Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Łowicz, wyznaczającym kierunek zaplanowanych działań, jest rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej, reintegracji oraz przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym.

Realizując założony cel główny i cele szczegółowe „Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Łowicza na lata 2025 – 2027”, zakłada się osiągnięcie następujących rezultatów:

1. Efektywne wsparcie rodzin z terenu miasta Łowicza poprzez realizację celu głównego i celów szczegółowych
2. Wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz poprawa funkcjonowania rodzin i ich członków w sferze socjalno – bytowej
3. Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego i marginalizacji zagrożonych rodzin
4. Nabycie przez rodziny dotknięte trudnościami w opiece i wychowaniu dzieci umiejętności prawidłowego realizowania funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zwiększenie ich sprawczości
5. Zwiększenie umiejętności rozwiązywania konfliktów w rodzinach
6. Poprawa relacji rodzinnych, małżeńskich/ partnerskich
7. Umocnienie więzi rodzinnych
8. Umożliwienie dzieciom i młodzieży prawidłowego rozwoju w rodzinie biologicznej, środowisku lokalnym i grupach rówieśniczych- zapobieganie demoralizacji
9. Reintegracja rodziny- umożliwienie powrotu dziecka do rodziny biologicznej
10. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego dla rodzin dysfunkcyjnych
11. Nabycie przez rodziny umiejętności korzystania z instytucjonalnych, jak i oferowanych przez organizacje pozarządowe, kluby, świetlice, form wsparcia, pomocy, spędzania czasu wolnego
12. Pozyskanie rodzin wspierających do współpracy z asystentem rodziny i pracownikiem socjalnym w celu wspierania rodzin dysfunkcyjnych
13. Podniesienie jakości usług świadczonych przez osoby i instytucje zaangażowane w pracę na rzecz rodzin z dziećmi poprzez podniesienie ich kwalifikacji i poprawę warsztatu pracy
14. Zacieśnienie oraz udoskonalenie form współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz rodzin z dziećmi
15. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej wobec roli i wartości rodziny.

XII.ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Finansowanie „Miejskiego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Łowicza na lata 2025 – 2027”, przebiegać będzie w ramach budżetu Miasta Łowicza, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych

z innych źródeł, m.in.:

- ◆ Dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych;
- ◆ Dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych;
- ◆ Programów rządowych obejmujących wspieranie rodzin;
- ◆ Innych środków pozyskanych w ramach konkursów dotacyjnych i programów unijnych.

Potrzeby finansowe na realizację poszczególnych zadań w ramach Programu zostaną uwzględnione w corocznych planach finansowych Miasta Łowicza.

XIII.KOORDYNACJA, MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU ORAZ TRYB SPRAWOZDAWCZOŚCI

Jednostką odpowiedzialną za wdrażanie oraz monitorowanie „Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Łowicza na lata 2025 – 2027” jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowiczu. Koordynatorem działań, podejmowanych w ramach realizacji Programu, jest Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowiczu.

Przedmiotowy Program jest dokumentem otwartym i długofalowym, który będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się i rozpoznanych potrzeb, wskazywanych przez podmioty zobowiązane do realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny.

Monitoring i ewaluacja prowadzone będą w oparciu o analizę założonych wskaźników realizacji poszczególnych celów Programu, zadań i działań. Monitoring będzie polegał na pozyskiwaniu informacji i danych od podmiotów, realizujących poszczególne zadania, co umożliwi wgląd w zakres podejmowanych działań oraz ocenę ich skuteczności. Analiza i ocena zebranych informacji oprócz weryfikacji i doskonalenia dotychczas wykonanych zadań pozwoli także na zaplanowanie kolejnych przedsięwzięć. Ewaluacja Programu odbywać się będzie w okresach 12-miesięcznych, w oparciu o wskaźniki ilościowe. Osobą odpowiedzialną za ich przeprowadzenie jest Dyrektor MOPS w Łowiczu.

Corocznie sporządzane będą sprawozdania z realizacji „Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Łowicza na lata 2025 – 2027”. Zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, sprawozdania te zostaną przygotowane i przedłożone przez Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowiczu, w terminie do 31 marca każdego roku, Radzie Miejskiej Łowicza, której to powierza się nadzór nad realizacją „Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Łowicza na lata 2025 – 2027”.

XIV.PODSUMOWANIE

„Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Łowicza na lata 2025 – 2027” opracowany został dla zaspokojenia potrzeb lokalnej społeczności i ma na celu wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodziny. Zakres wyznaczonych celów i zadań określony został w oparciu o zasoby instytucjonalne, analizę programów z lat poprzednich oraz ocenę danych demograficzno-społecznych. Zadania wskazane do realizacji poszczególnych celów zawierają, przede wszystkim działania profilaktyczne i wspierające. W rodzinę należy inwestować i stworzyć jej możliwość samodzielnego i efektywnego realizowania przez nią podstawowych jej funkcji. To w rodzinie wychowują się kolejne pokolenia, które będą kształtowały społeczeństwo przyszłości. Prawidłowo

funkcjonująca rodzina jest więc gwarancją prawidłowo funkcjonującego społeczeństwa.

Realizacja zadań opisanych w niniejszym dokumencie wymaga wsparcia i pomocy ze strony wielu podmiotów. Zintegrowane działania instytucji, przy aktywnym włączaniu się osób zainteresowanych, umożliwią poprawne funkcjonowanie rodzin na terenie miasta Łowicza.

Z uwagi na nieustające zmiany zachodzące w środowisku społecznym, niezbędnym jest także ciągłe poszukiwanie nowych koncepcji i rozwiązań, jak również powiększanie grona podmiotów współpracujących na rzecz przywrócenia rodzinie zdolności do wypełniania swoich obowiązków. Należy także podkreślić, że celem ostatecznym zawsze będzie zapewnienie prawidłowo funkcjonującego środowiska dla bezpieczeństwa i dobra dziecka. Zmianie ulegać będą jedynie techniki, metody i koncepcje wykorzystywane do pracy z rodziną.

Uzasadnienie

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Łowicza na lata 2025-2027 został opracowany w oparciu o przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 176 pkt 1 niniejszej ustawy do zadań własnych gminy należy między innymi opracowanie 3 letnich programów wspierania rodziny, których głównym założeniem jest stworzenie spójnego systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienia pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci.

Program zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, a w szczególności życia dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinom zostaną stworzone możliwości do samodzielnego zmierzenia się z występującymi problemami. Podjęte w ramach Programu działania zwiększą szanse rodzin na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobycia nowych umiejętności. Odpowiednie podejście stworzy możliwość rozwoju, zwiększenia świadomości w środowisku lokalnym i tym samym podniesie jakość życia mieszkańców Miasta Łowicza.